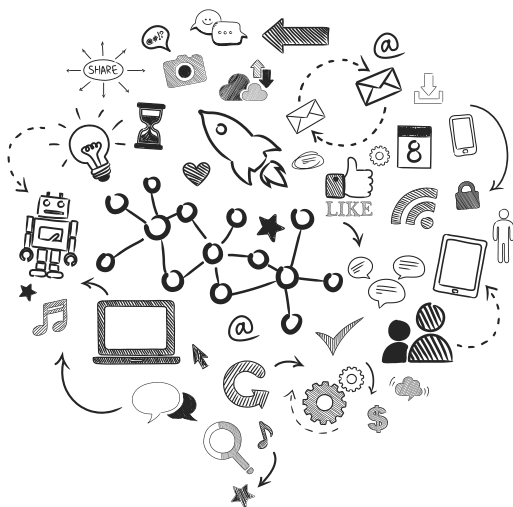

The Role of School Administrators in Developing the Quality of Learning Resources in Sarasas Affiliated School

ปุ่นนดา แวดอุดม และ สุวิทย์ สลามเต๊ะ
Punnada Vad-udom and Suwit Salamteh

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศ

The Role of School Administrators in Developing
the Quality of Learning Resources in Sarasas Affiliated School

ปณณดา แวดอุดม¹ และ สุวิทย์ สลามเต๊ะ²

Punnada Vad-udom and Suwit Salamteh

¹คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ สมุทรปราการ 10540 ประเทศไทย

Faculty of Educational and Liberal Arts, Suvarnabhumi Institute of Technology,

Samut Prakan 10540, Thailand e-mail: Punnada@gmail.com

²คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ สมุทรปราการ 10540 ประเทศไทย

Faculty of Educational and Liberal Arts, Suvarnabhumi Institute of Technology,

Samut Prakan 10540, Thailand e-mail: suwit.sal242506@gmail.com

Received : September 27, 2025 Revised : October 31, 2025 Accepted : November 3, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารกับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศในภาพรวมและแยกตามเขตการปกครอง 11 เขต 2) ศึกษาแนวทางของผู้บริหารกับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศในภาพรวมและแยกตามเขตการปกครอง 11 เขต และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับบทบาทของผู้บริหารกับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศกับระดับแนวทางของผู้บริหารกับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศ เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับบทบาทของผู้บริหารกับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านเรียงอันดับค่าเฉลี่ยด้านการปฏิบัติตามแผนอยู่ในระดับมากกว่าด้านอื่น ๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับบทบาทของผู้บริหารกับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศทั้ง 11 เขตการปกครองโดยรวมอยู่ในระดับ

มาก เมื่อพิจารณาระดับบทบาทของผู้บริหารกับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้โดยรวม (ทั้ง 4 ด้าน/PDCA) เขตการปกครองที่ 1 ระดับบทบาทของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุดกว่าเขตการปกครองอื่น ๆ

ระดับแนวทางของผู้บริหารกับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่าย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับมากตามลำดับ

ระดับแนวทางของผู้บริหารกับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่าย ในภาพรวมทั้ง 11 เขตการปกครอง มีแนวทางของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายเขตการปกครอง เขตการปกครองที่ 6 มีแนวทางของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุดมากกว่าเขตการปกครองอื่น ๆ

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับบทบาทของผู้บริหารกับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้กับระดับ แนวทางของผู้บริหารกับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่าย โดยรวม พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
คำสำคัญ: บทบาทของผู้บริหาร ; การพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ ; วงจรคุณภาพเต็มมิ่ง (PDCA)

Abstract

The objectives of this study were: (1) to examine the roles of school administrators in developing the quality of learning resources in Sarasas-affiliated schools, both in overall terms and across 11 administrative areas; (2) to investigate the approaches of school administrators in developing the quality of learning resources in Sarasas-affiliated schools, both overall and by area; and (3) to analyze the relationship between administrators' roles and their approaches to developing the quality of learning resources in Sarasas-affiliated schools. The research instruments consisted of a five-point Likert scale questionnaire and a structured interview. The statistical

methods employed included mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The research findings revealed that:

The overall level of administrators' roles in developing the quality of learning resources in Sarasas-affiliated schools was rated at a high level. When considering individual aspects, the implementation of plans was found to be higher than other dimensions.

Across the 11 administrative areas, the overall level of administrators' roles was also high. When considering all four dimensions (PDCA cycle), Area 1 demonstrated the highest level of administrators' roles compared to other areas.

The overall level of administrators' approaches to developing learning resource quality was high. Ranking the mean scores from highest to lowest, the top aspect was policy formulation and planning for the use of learning resources, followed by supervision, monitoring, and evaluation of learning resource utilization, and the promotion of personnel participation in presenting outcomes derived from learning resources. Across the 11 administrative areas, administrators' approaches to learning resource development were rated at a high level, with Area 6 recording the highest scores compared to other areas.

There was a statistically significant positive correlation at the .01 level between administrators' roles and their approaches to developing the quality of learning resources in Sarasas-affiliated schools.

Keywords: Administrators' Roles ; Learning Resource Quality Development ; Deming's PDCA Cycle

บทนำ

ยุคโลกาภิวัตน์ที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม
รัฐบาลไทยจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาโดยประกาศนโยบาย “การศึกษายุค

Thailand 4.0” มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพสอดคล้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อสร้างนวัตกรรมและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “คนไทยทุกคนควรได้รับการศึกษามีคุณภาพและเรียนรู้ตลอดชีวิต ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21” กำหนดวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ 1) พัฒนาระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ 2) พัฒนาคอนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีทักษะและสมรรถนะตามรัฐธรรมนูญและยุทธศาสตร์ชาติ 3) สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และ 4) ลดความเหลื่อมล้ำและนำประเทศพ้นกับดักรายได้ปานกลาง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) มาตรา 25 ระบุให้รัฐส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ อุทยานวิทยาศาสตร์ และแหล่งการเรียนรู้อื่น ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ยังมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สมดุลทั้งร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกความเป็นพลเมืองไทย และพลโลก มีทักษะพื้นฐานและเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อการทำงาน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายช่วยเสริมการเรียนรู้ทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต และการปรับตัวในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551 และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย จัดสรรทรัพยากร พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และประเมินผล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ขณะที่ครูต้องส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การจัดแหล่งเรียนรู้ควรวางแผนอย่างเป็นระบบ มีบุคลากรรับผิดชอบ ติดตามและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง และสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนใฝ่รู้ (วันชัย ไชยชนะ และคณะ, 2564)

ตฤณ กิตติการอำพล อาจารย์ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กล่าวในฐะนะที่เคยรับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาว่า ในยุคที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีและข้อมูล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาท

สำคัญในการกำหนดทิศทางและวิสัยทัศน์ขององค์กรการศึกษาให้มีความชัดเจน ทันสมัย และตอบสนองต่อความท้าทายของศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็น “นวัตกร” ที่มีความคิดสร้างสรรค์ในหลากหลายมิติ มีการส่งเสริมให้นักเรียนทุกระดับชั้นมีทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสร้างนวัตกรรม โดยเน้นทั้งด้าน เทคโนโลยี การประดิษฐ์หุ่นยนต์และการเขียนโปรแกรม (Robot & Coding) และด้าน ศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ซึ่งช่วยหล่อหลอมให้นักเรียนมีสมดุลระหว่างความคิดเชิง ตรรกะและความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้เรียนที่มีความสามารถรอบด้าน พร้อมก้าวสู่โลก อนาคตอย่างมั่นใจ ซึ่งล้วนเป็นสิ่งสะท้อนว่า “ครูคือหัวใจของการขับเคลื่อนการศึกษา” ด้วยบทบาทผู้นำเชิงรุก วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์ระบบการศึกษาที่ไม่เพียง ตอบสนองความต้องการของยุคสมัย แต่ยังสร้าง “นวัตกรแห่งอนาคต” ที่เปี่ยมด้วยพลัง สร้างสรรค์และคุณค่าต่อสังคมอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่ง เรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศและแยกตามเขตการปกครอง 11 เขต
2. เพื่อศึกษาแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่ง เรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศและแยกตามเขตการปกครอง 11 เขต
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการ พัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศกับระดับแนวทางของ ผู้บริหารกับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการเขต ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการ คณะผู้บริหาร และ คณะกรรมการบริหาร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อรพัย พิมพิไลใส (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาใน การส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียน รู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาภาคกาญจนบุรี เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 282คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางและการทดสอบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า 1. บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการบริหารจัดการ โรงเรียน ด้านการนิเทศภายในด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล 2. การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกาญจนบุรี เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีบทบาทมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางและผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางมีบทบาทมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ นอกจากด้านการนิเทศภายในที่ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีบทบาทมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่

โชคชัย แสนวิชา (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 2) เพื่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและประสบการณ์ทำงาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 165 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จากผลการศึกษา พบว่า 1) การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย

เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการบริหารด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลัก การมีส่วนร่วม รองลงมา คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมด้านการปฏิบัติเป็น มาตรฐาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ 2) จากผลการเปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองได้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ประกอบด้วย การบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านการตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านสรุปและรายงาน ผลการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านการปฏิบัติเป็นมาตรฐาน และด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมโดยจำแนกตามขนาดสถานศึกษาและ ประสบการณ์การทำงานพบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน

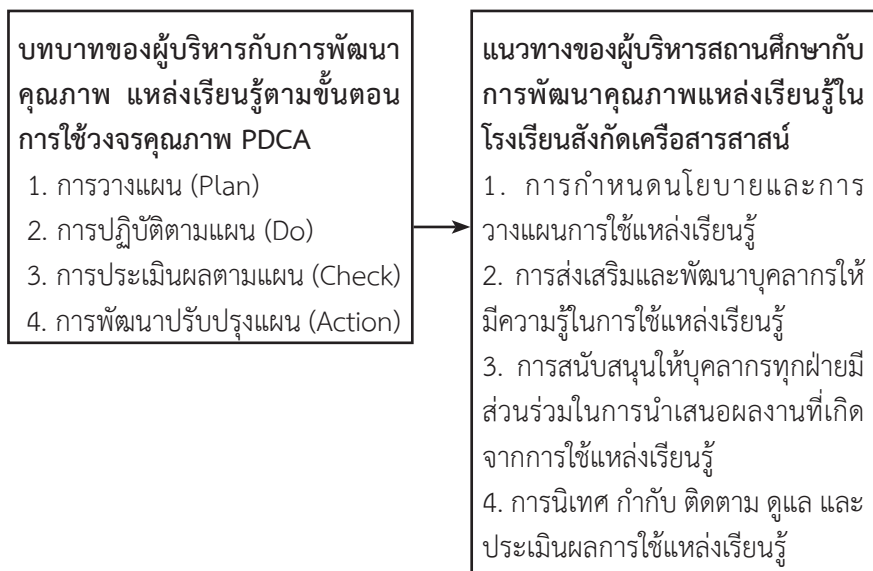
Burks (1994) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพการเสริมสร้างห้องสมุดโรงเรียน ชั้นมัธยมศึกษา 3 แห่งของรัฐเท็กซัสตอนเหนือ (North Texas) พบว่า ครูมีบทบาท ต่อนักเรียนในการใช้ห้องสมุดซึ่งครูจำนวนมากยังไม่ตระหนักถึงคุณค่าของหนังสือและ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ทำให้ขาดการทำงานที่สัมพันธ์กับบรรณารักษ์ ควรมีการประสานงาน กันจะทำให้เป็นการส่งเสริมความพร้อมให้สอดคล้องในการนำพานักเรียนไปใช้ห้องสมุด ในการเรียนการสอนและเป็นศูนย์การค้นคว้าที่มีประสิทธิภาพ

Hord (1997) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ : ชุมชนของ การสอบถามและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Professional learning communities : Communities of continuous inquiry and improvement) ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพส่งผลกระทบบังคับ 2 มิติ คือ 1) มิติด้านครู กล่าว คือ ครูสามารถปรับปรุงพัฒนางานวิชาชีพของตนอย่างต่อเนื่อง เสริมสร้างขวัญกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน ลดอัตราการลาหยุดงาน มีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีสอน ให้สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนได้อย่างเด่นชัดและรวดเร็วกว่าที่พบในโรงเรียนแบบเก่า และ 2) มิติด้านผู้เรียน กล่าวคือ ผู้เรียนส่วนใหญ่ลดอัตราการตกซ้ำชั้น อัตราการขาด เรียนลดลง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นอย่างเด่นชัดเมื่อเทียบกับโรงเรียนแบบเก่า ลดความเหลื่อมล้ำด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มผู้เรียนที่มีภูมิหลังแตกต่าง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่ง เรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสาสน์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดแนวทางการบริหาร

ตามวงจรคุณภาพ PDCA (Plan-Do-Check-Act) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) การวางแผน (Plan) 2) การดำเนินงานตามแผน (Do) 3) การประเมินผล (Check) และ 4) การปรับปรุงพัฒนา (Act) ส่วนแนวทางของผู้บริหารกับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่าย ผู้วิจัยได้นำบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้จากแนวคิดและเอกสารอ้างอิงดังกล่าวแล้วนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงดังภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยมุ่งศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่าย เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ

ครูในสังกัดโรงเรียนในเครือสารสาสน์มีจำนวน 4,633 คน (กองอำนวยการ ณ วันที่ 10 พฤศจิกายน 2567) โดยวิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาเป็นจำนวน 368 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างมากน้อยตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละเขตการปกครองแล้วทำการสุ่มตัวอย่างในแต่ละเขตการปกครองจนครบจำนวนตามที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือสารสาสน์ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษามีลักษณะเป็นตรวจสอบรายการ (Check List) โดยสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษาเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้โรงเรียนในโรงเรียนสังกัดเครือสารสาสน์ และแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือสารสาสน์ โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือสารสาสน์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยประสานงานกับสำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ สถาบันสารสาสน์เทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัย

2. ทำการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างคือครูโรงเรียนในสังกัดเครือสารสาสน์ และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ 2 ส่วน คือ

- 2.1 จากแบบสอบถามปลายเปิด

- 2.2 จากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเครือสารสาสน์ 3 ท่าน โดยการเลือกแบบเจาะจง

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์แล้วนำมาลงรหัสและนำไปวิเคราะห์ทางสถิติตามลำดับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 1

4. นำผลจากการตอบคำถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผลการวิเคราะห์เป็นความเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 2

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลโดยใช้วิธีในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามแยกตามเขตการปกครองโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลความหมายตามเกณฑ์ของเบสต์และคาน์น (Best and Kahn, 1998: 247) โดยกำหนดไว้เป็นเกณฑ์ประมาณค่า 5 ระดับ

3. การวิเคราะห์ระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลความหมายตามเกณฑ์ของเบสต์และคาน์น (Best and Kahn, 1998: 247) โดยกำหนดไว้เป็นเกณฑ์ประมาณค่า 5 ระดับ

4. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศกับระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศด้วยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) โดยใช้การหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2553 : 377)

5. การวิเคราะห์แบบสอบถามแบบปลายเปิดและการสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 : แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกรายเขตการปกครอง

(n=368)		
ผู้ตอบแบบสอบถามเขตปกครองที่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	20	5.43
2	50	13.59
3	57	15.49
4	45	12.23
5	41	11.14
6	38	10.33
7	43	11.68
8	25	6.79
9	15	4.08
10	10	2.72
12	24	6.52
รวม	368	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 368 คนขึ้นไปสามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์เชิงปริมาณได้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้โรงเรียนในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศทั้งในภาพรวมและแยกตามเขตการปกครอง 11 เขต โดยรวมและรายด้าน

ตารางที่ 2 : แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศ

(n=368)				
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้การบริหารคุณภาพ 4 ด้าน	ระดับบทบาทของผู้บริหาร		การแปลผล	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการวางแผน	4.15	0.49	มาก	3
2. ด้านการปฏิบัติตามแผน	4.20	0.50	มาก	1
3. ด้านการประเมินผลตามแผน	4.17	0.54	มาก	2
4. ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน	4.15	0.56	มาก	4
โดยรวม (X_{tot})	4.17	0.46	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปฏิบัติตามแผนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.50) รองลงมาด้านการประเมินผลตามแผนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.54) ด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.15, S.D. = 0.49) และการพัฒนาปรับปรุงแผนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.15, S.D. = 0.56) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 : แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลและระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่าย แยกตามเขตการปกครอง 11 เขต

(n=368)

เขตการปกครอง	ระดับบทบาทของผู้บริหาร		การแปลผล	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
เขตการปกครองที่ 1	4.44	0.09	มาก	1
เขตการปกครองที่ 2	4.22	0.05	มาก	5
เขตการปกครองที่ 3	4.26	0.09	มาก	3
เขตการปกครองที่ 4	3.93	0.06	มาก	11
เขตการปกครองที่ 5	4.11	0.09	มาก	9
เขตการปกครองที่ 6	4.30	0.05	มาก	2
เขตการปกครองที่ 7	4.10	0.07	มาก	10
เขตการปกครองที่ 8	4.12	0.21	มาก	8
เขตการปกครองที่ 9	4.23	0.12	มาก	4
เขตการปกครองที่ 10	4.14	0.11	มาก	7
เขตการปกครองที่ 12	4.19	0.11	มาก	6
รวม	3.84	0.05	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายแยกตามเขตการปกครอง 11 เขตอยู่ในระดับมาก (3.84, S.D.= 0.05) เมื่อพิจารณาระดับบทบาทของผู้บริหารต่อการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้โดยรวม (ทั้ง 4 ด้าน) เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย เขตการปกครองที่ 1 ระดับบทบาทอยู่ในระดับมาก (4.44, S.D.= 0.09) รองลงมา คือ เขตการปกครองที่ 6 ระดับบทบาทอยู่ในระดับมาก (4.30, S.D.= 0.05) และเขตการ

ปกครองที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอันดับสุดท้าย คือ เขตการปกครองที่ 4 ระดับบทบาทอยู่ในระดับมาก (3.93, S.D.= 0.06) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศ ทั้งในภาพรวมและแยกตามเขตการปกครอง 11 เขต

ตารางที่ 4 : แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศ

(n=368)

แนวทางของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้โดยรวม (Y_{tot})	ระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	อันดับ
ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้	4.20	0.48	มาก	1	
ด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้	4.16	0.51	มาก	4	
ด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้	4.16	0.50	มาก	3	
ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้	4.17	0.51	มาก	2	
โดยรวม (Y_{tot})	4.17	0.43	มาก		

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก คือ ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.48) รองลงมาด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.51) ด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่าย

มีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.16, S.D. = 0.50) และด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.16, S.D. = 0.51) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 : แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลและระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่าย แยกตามเขตการปกครอง 11 เขต ดังนี้

(n=368)

เขตการปกครอง	ระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษา		การแปลผล	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
เขตการปกครองที่ 1				
เขตการปกครองที่ 2	3.41	0.03	มาก	9
เขตการปกครองที่ 3	3.07	0.01	มาก	11
เขตการปกครองที่ 4	4.12	0.02	มาก	7
เขตการปกครองที่ 5	3.18	0.02	มาก	10
เขตการปกครองที่ 6	4.22	0.06	มาก	4
เขตการปกครองที่ 7	4.43	0.04	มาก	1
เขตการปกครองที่ 8	4.25	0.06	มาก	2
เขตการปกครองที่ 9	4.10	0.08	มาก	8
เขตการปกครองที่ 10	4.23	0.07	มาก	3
เขตการปกครองที่ 12	4.16	0.12	มาก	6
	4.22	0.09	มาก	5
ค่าเฉลี่ยรวม	3.62	0.03	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่าย โดยรวมทั้ง 11 เขตการปกครอง มีระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.62, S.D.=0.03) เมื่อพิจารณารายเขตการปกครอง เขตการปกครองที่ 6 มีระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.43, S.D.=0.04) รองลงมาคือเขตการปกครอง

ที่ 7 มีระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.06) และเขตการปกครองที่ 2 มีระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.07$, S.D.=0.01)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้กับระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศ

ตารางที่ 6 : ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศแยกตามเขตการปกครอง 11 เขต

(n=368)

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	Y_{tot}	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_{tot}
X_1	1	.722**	.648**	.612**	.831**	.457**	.446**	.462**	.464**	.599**
X_2		1	.813**	.765**	.927**	.564**	.551**	.586**	.572**	.721**
X_3			1	.750**	.907**	.566**	.531**	.569**	.561**	.706**
X_4				1	.887**	.583**	.538**	.592**	.546**	.709**
X_{tot}					1	.613**	.583**	.623**	.604**	.771**

จากตารางที่ 6 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ (X_{tot}) กับระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ (Y_{tot}) ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศโดยรวมพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{X_{tot} Y_{tot}} = .771$) ส่วนระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน และระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ ทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านการวางแผนโดยรวม ($r_{X_1 Y_{tot}} = .599$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสารสนเทศ โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการปฏิบัติตามแผน ($r X_2 Y_{tot} = .721$) ความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่าย โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการประเมินผลตามแผน ($r X_3 Y_{tot} = .706$) ความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่าย โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน ($r X_4 Y_{tot} = .709$) ความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่าย โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์แนวทางของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่าย

ตารางที่ 7 แสดงสรุปผลการสัมภาษณ์การศึกษาแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่าย

1. การวางแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนต้องสอดคล้องกับนโยบายและบริบทของแต่ละระดับชั้น โดยมีเป้าหมายเฉพาะ เช่น ระดับอนุบาลเน้นพัฒนาการด้านร่างกายผ่านฐาน Montessori 12 ฐาน ส่วนระดับประถมเน้นเทคโนโลยีผ่าน Innovation Lab ที่มีอุปกรณ์สมัยใหม่ การพัฒนาเชื่อมโยงกับนโยบายโรงเรียนและชุมชน เน้น Active Learning และนวัตกรรม โดยมีทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว

2. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนต้องเริ่มจากการวางแผนที่ดี ซึ่งช่วยให้บุคลากรปฏิบัติได้ง่ายขึ้น โดยมีเงื่อนไขสำคัญ คือ ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างถูกต้อง ผ่านการอบรม Workshop และการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ของการใช้แหล่งเรียนรู้

3. การติดตามและประเมินผลแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนใช้หลายวิธีร่วมกันเพื่อหาคำตอบทั้งนักเรียน ครู และผู้ปกครอง โดยรวมถึงการสังเกตพฤติกรรมและพัฒนาการของนักเรียน การสะท้อนผลของครูผ่าน Lesson Log และ PLC การเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นผ่าน Student Voice/Student Council และการสอบถามความพึงพอใจจากผู้ปกครอง

4. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้เรียนโดยอาศัยความร่วมมือของครู นักเรียน และผู้บริหาร นักเรียนใช้และสะท้อน

ประสิทธิภาพของแหล่งเรียนรู้ ครูปรับการใช้งานให้ตรงตามโจทย์ ความรู้ และทักษะ ในยุคปัจจุบัน ผู้บริหารประเมินและสนับสนุนการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (สามารถใช้ วงจร PDCA)

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสาสน์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายสาสน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเชิงบวก ให้กับบุคลากร เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติตามแผนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด บ่งชี้ถึงผู้บริหารสร้างความตระหนักให้ครูเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนพร้อมส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานด้านการจัดการ และ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงาน วิจัยของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.,2560) ที่พบว่าการดำเนินงานตามวงจร PDCA โดยเฉพาะด้านการปฏิบัติตาม แผน ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้เกิดผลสำเร็จ เนื่องจากผู้บริหารมีการ ติดตามและสนับสนุนอย่างใกล้ชิด อีกทั้งยังสอดคล้องกับรายงานการประเมินตนเอง ของโรงเรียนจิตรลดา (2562) และโรงเรียนประชานิเวศน์ (2563) ที่ชี้ว่าผู้บริหารต้องมี วิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดเป้าหมายร่วมไปยังบุคลากร เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจและ การปฏิบัติงานที่สอดคล้องกัน นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับแนวคิดของ Hallinger และ Murphy (1985) ที่กล่าวถึง Instructional Leadership ซึ่งเน้นบทบาท ของผู้บริหารในการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน และการสนับสนุนการพัฒนา วิชาชีพครู รวมทั้งตรงกับงานวิจัยของ Leithwood, Day, Sammons, Harris, และ Hopkins (2004) ที่ยืนยันว่าภาวะผู้นำทางการศึกษามีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนเมื่อผู้บริหารสามารถกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและติดตามผลอย่าง เป็นระบบ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Edmonds (1979) และ Lezotte (1991) ที่ระบุว่าปัจจัยความสำเร็จของโรงเรียนที่มีประสิทธิผล คือ บทบาทของผู้บริหารในการ นิเทศ กำกับ ตลอดจนสนับสนุนทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่าง ต่อเนื่อง

2. ระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายมีระดับการปฏิบัติแตกต่างกันโดยที่เขตการปกครองที่ 6 อยู่ในระดับสูงสุด เขตการปกครองที่ 2 อยู่ในระดับต่ำสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะด้านกรนิเทศ กำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ อาจแตกต่างกันตามบริบทของโรงเรียนที่อยู่ในเขตการปกครองนั้น ๆ หรือการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้มีความแตกต่างกันในด้านแนวทางของผู้บริหาร

3. ผลการศึกษาระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่าย ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับสูงสุด และด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้ในระดับต่ำสุด ระดับแนวทางของผู้บริหารกับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนออกแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม มีแผนพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารมีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และสรุปเพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ต่อไป สอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารเชิงคุณภาพ (Total Quality Management in Education: TQM) ซึ่งเน้นการวางแผน การประเมินผล และการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Deming, 1986; Oakland, 2003) รวมถึงแนวคิดการบริหารโดยใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ (Data-Driven Decision Making) ที่ระบุว่าการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนากิจกรรมและแหล่งเรียนรู้เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน (Marsh, Pane, & Hamilton, 2006) ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารเชิงคุณภาพ (Total Quality Management: TQM) ของ Deming (1986) และ Oakland (2003) ที่เน้นการวางแผน การประเมินผล และการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การที่โรงเรียนออกแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมอย่างเหมาะสม และมีการนำผลการประเมินมาพัฒนาต่อยอดสอดคล้องกับหลักการ TQM ที่มุ่งเน้นการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

4. ผลการศึกษาคความสัมพันธ์ระหว่างระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่ายกับระดับแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่าย

พบว่า ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับความสัมพันธ์สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีการกำหนดทิศทางและบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนควบคู่ไปกับการวางแผน ส่งเสริม และติดตามการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทำให้บุคลากรในโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญและมี แนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับบทบาทของผู้บริหาร นอกจากนี้ ผู้บริหารยังมีการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาและเทคโนโลยี ตลอดจนสร้างแรงจูงใจให้ครูพัฒนาและเผยแพร่ผลงานด้านการจัดการเรียนการสอนส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนมีความเข้มแข็งและเป็นระบบที่ยั่งยืน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ., 2560) ที่ระบุว่า การดำเนินงานตามวงจร PDCA โดยเฉพาะด้าน “การปฏิบัติตามแผน” เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การพัฒนาคุณภาพบรรลุผลสำเร็จ เนื่องจากผู้บริหารมีบทบาทในการติดตามและส่งเสริมอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของโรงเรียนจิตรลดา (2562) และ โรงเรียนประชานิเวศน์ (2563) ที่ย้ำว่าผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ถ่ายทอดเป้าหมาย และสร้างความผูกพันร่วมกันในองค์กร เพื่อให้บุคลากรมีแรงจูงใจและดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันสอดคล้องกับแนวคิดของ Hallinger และ Murphy (1985) และผลการวิจัยนี้ช่วยยืนยันความสำคัญของภาวะผู้นำทางการสอน Instructional Leadership ที่เน้นว่าผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครู อีกทั้งยังตรงกับผลการศึกษาของ Leithwood, Day, Sammons, Harris, และ Hopkins (2004) ที่ชี้ว่าภาวะผู้นำทางการศึกษามีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยเฉพาะเมื่อมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ Edmonds (1979) และ Lezotte (1991) เกี่ยวกับโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ซึ่งย้ำว่าบทบาทผู้บริหารในการนิเทศ กำกับ และจัดสรรทรัพยากรเป็นปัจจัยหลักในการยกระดับคุณภาพแหล่งเรียนรู้

5. ผลการสัมภาษณ์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเครือข่าย ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนในเครือข่ายจำนวน 3 ท่าน ผู้วิจัยได้สรุปจากการสัมภาษณ์เชิงลึกตามข้อคำถาม ดังนี้

5.1 ด้านการวางแผน ควรมีการวางแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนต้องสอดคล้องกับนโยบายและบริบทของแต่ละระดับชั้น โดยมีเป้าหมายเฉพาะส่วนระดับประถมเน้นเทคโนโลยีผ่าน Innovation Lab ที่มีอุปกรณ์สมัยใหม่ การพัฒนามุ่งเชื่อม

โยงกับนโยบายโรงเรียนและชุมชน เพื่อนำมากำหนดเป้าหมายที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและสมรรถนะผู้เรียน

5.2 ด้านการปฏิบัติตามแผน ควรมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนต้องเริ่มจากการวางแผนที่ดี ซึ่งช่วยให้บุคลากรปฏิบัติได้ง่ายขึ้นโดยมีเงื่อนไขสำคัญคือครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างถูกต้องผ่านการอบรม Workshop และการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ของการใช้แหล่งเรียนรู้

5.3 ด้านการประเมินผลตามแผน ควรมีการติดตามและประเมินผลแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนใช้หลายวิธีร่วมกันเพื่อให้ครอบคลุมทั้งนักเรียน ครู และผู้ปกครอง โดยรวมถึงการสังเกตพฤติกรรมและพัฒนาการของนักเรียน การสะท้อนผลของครูผ่าน Lesson Log และ PLC

5.4 ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้เรียน โดยอาศัยความร่วมมือของครู นักเรียน และผู้บริหาร รวมถึงการปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ให้ทันสมัยด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้การใช้แหล่งเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์โรงเรียน เพื่อผลลัพธ์ที่มั่นคงและยั่งยืนต่อผู้เรียนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้เป็นลักษณะการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ที่ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องของโรงเรียนในสังกัดเครือข่ายจึงไม่ควรเป็นโครงการใหม่แต่ให้เป็นงานต่อเนื่องโดยดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการวางแผน

ผู้บริหารศึกษาต้องพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายมาตรฐานการศึกษาและสมรรถนะผู้เรียน โดยมีทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว เริ่มจากการวิเคราะห์บริบทจุดแข็ง จุดอ่อน และความต้องการของผู้เรียน ครู และผู้ปกครอง

ด้านการปฏิบัติตามแผน

ผู้บริหารสถานศึกษาควรชี้แจงขั้นตอนและมอบหมายครูให้มีการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยมีส่วนร่วมจากคณะกรรมการสถานศึกษา พร้อมกับส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนจากแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้หลากหลาย

ด้านการประเมินผลตามแผน

กำหนดผู้รับผิดชอบในการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนใช้หลายวิธีร่วมกันเพื่อให้ครอบคลุมทั้งนักเรียน ครู และผู้ปกครอง โดยรวมถึงการสังเกตพฤติกรรมและพัฒนาการของนักเรียนการสะท้อนผลของครูผ่าน Lesson Log และ PLC การเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นผ่าน Student Voice/Student Council และการสอบถามความพึงพอใจจากผู้ปกครอง

ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน

ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางและวางแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในปีถัดไปและต่อยอดแหล่งเรียนรู้ให้ก้าวหน้าเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้กับโรงเรียนในเครือข่ายสารสนเทศและภายนอก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมโรงเรียนในเครือข่ายสารสนเทศทุกระดับชั้นและทุกภูมิภาค เพื่อให้ผลการวิจัยมีความหลากหลายและเชื่อถือได้มากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเขตการปกครองหรือระหว่างระดับชั้นของโรงเรียน เช่น อนุบาล ประถม มัธยม
3. ควรมีการศึกษาแบบเจาะลึกบทบาทของผู้บริหาร เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยใดของบทบาทผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพแหล่งเรียนรู้อย่างมากที่สุด
4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและการใช้แหล่งเรียนรู้ของครู

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *หลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กลุ่มโรงเรียนในเครือข่ายสารสนเทศ. (2563). *สายสัมพันธ์โรงเรียนสารสนเทศบางบอน*. วารสารสายสัมพันธ์ โรงเรียนสารสนเทศบางบอน, 4(3), 12-13.
- กลุ่มโรงเรียนในเครือข่ายสารสนเทศ. (2557). *อนุสรณ์ 50 ปี โรงเรียนสารสนเทศพิทยา พ.ศ. 2507-2557*. วารสารอนุสรณ์ 50 ปี โรงเรียนสารสนเทศพิทยา พ.ศ. 2507-2557, 8(12), 21-22.

- กองอำนวยการโรงเรียนในเครือข่าย. (2565). *สรุปจำนวนบุคลากรและนักเรียน ปีการศึกษา 2565*. ม.ป.ท.
- โชคชัย แสนวิชา. (2565). *การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองได้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา). UPDC. <https://updc.up.ac.th/handle/123456789/315>.
- บุญใจ ศรีสถิตย่นรากูร. (2553). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 5). ยูแอนด์ไอ อินเตอร์ มีเดีย.
- โรงเรียนจิตรลดา. (2562). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2562*. โรงเรียนจิตรลดา.
- โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคม. (2563). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2563*. โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคม.
- วันชัย ไชยชนะ หยกแก้ว กมลวรรณ และมานี แสงศิริ. (2564). *การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2*. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(10), 108-123.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579* (พิมพ์ครั้งที่ 1). พรักหวานกราฟฟิค-กู.
- อรทัย พิมพ์ใจใส. (2559). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- Burks, F. A. (1994). *Nature and extent of school library use in selected high school in The greater Dallas-fort worth*. Eric.
- Best, J.W.& Khan, J.V. (1998). *Research in education* (5th ed.). Prentice Hall.
- Deming, W.E. (1986). *Out of the crisis*. Massachusetts Institute of Technology.
- Edmonds, R. (1979). *Effective schools for the urban poor*. *Educational Leadership*, 37(1), 15-24.

- Hallinger, P., & Murphy, J. (1985). *Assessing the instructional management behavior of principals*. *Elementary School Journal*, 86(2), 217–247.
- Hord. (1997). *S. M. Professional learning communities : Communities of Continuous inquiry and improvement*. Southwest Educational Development Laboratory.
- Leithwood, K., Day, C., Sammons, P., Harris, A., & Hopkins, D. (2004). *Successful school leadership : What it is and how it influences pupil learning*. DfES Publications.
- Lezotte, L. W. (1991). *Correlates of effective schools : The first and second generation*. Okemos. Effective Schools Products.
- Marsh, J. A., Pane, J. F., & Hamilton, L. S. (2006, November 7). *Making sense of data-driven decision making In education*. RAND Corporation. https://www.rand.org/pubs/occasional_papers/OP170.html.
- Oakland, J. S. (2003). *Total quality management : Text with cases* (3rd ed.). Butterworth-Heinemann.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (2nd Edition). Harper and Row.